

Piyano Konçertosu No.4, Sol Majör Op.58

* Allegro moderato * Andante con moto * Rondo. Vivace

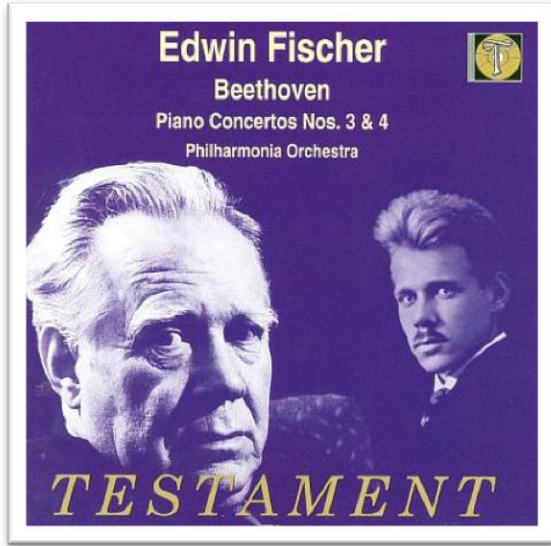
4 No'lu Sol Majör Piyano Konçertosu'nun solo piyano açılışı, yalnızca zorluğundan değil, üstesinden gelinmesi son derece zor olan – bir kez hakkı verilmeye görsün, bütün konçertonun büyüğü bozulur gider – sadeliği yüzünden de müzisyenin repertuarının en çok korkulan eserlerinden biridir.

Bu eserde Beethoven, konçerto formunu evirip çevirmiş ve derinden sarsmıştır. Suskun solo giriş dahi dinleyicilerin çoğunun çevresindekilere yan gözle bakmasına yetmiş olmalıdır. Üstelik piyanonun yavaş yavaş orkestrayı evcilleştirdiği Andante con moto'ya, sonrasında Liszt'in elinden çıkmışçasına kromatik olan akor seansının ardından, insanın etini dağılayan yoğunlukta, havada asılı kalan bir çığlığa yo veren cadenza'yla dinleyenler hipnotize olmamıştır henüz... Beethoven'in en coşkun dansıyla eser son bulur; piyano adeta ona karşı durur, kafa tutar gibi orkestranın üzerinden göz kırparken ve başka bir armonik güzergaha doğru yol almışçasına dans ederek yoldan çekilirken, solo sanatçısının hem orkestra dokusuna başarıyla uyum sağladığı, hem de ondan ayrıldığı bir eserdir elimizdeki.

Beethoven'in beş piyano konçertosu arasında en sevileni olan bu eser, besteci yaşarken sadece bir kez seslendirilebilmiştir. 1804'te yazmaya başladığı konçertoyu 1806'da tamamlamış, önce 1807 Mart'ında Prens Lobkowitz'in evindeki özel davette çalmış; 22 Aralık 1808'de, 4. Senfoni'yle birlikte Theater an der Wien'de halk önündeki konserde, yine kendi yorumlamıştır. 1808'de yayınlanan konçerto, 20 yıl unutulmuş, ancak bestecinin ölümünden sonra tekrar çalınabilmiştir. 5. Piyano Konçertosu gibi, Avusturya Arşidükü Rudolph'a ithaf edilen eser, bestecinin 3., 4., 5. ve 6. Senfoni'leri ile, Fidelio Operası, Appassionata ve Waldstein Sonatları, Keman Konçertosu, Üçlü Konçerto ve Rasumovsky Kuartetleri gibi önemli eserlerle aynı yıllarda yazılmıştır.

1804-1807 arasındaki bereketli dönemde yazılan bu konçerto, Wilhel Lenz'in deyişiyle "Onun üç döneminin kaynaştığı bir stilde" bestelenmiştir. Beethoven'in bir senfoni ustası ve piyano sonatını zirveye çıkarmış bir müzikçi olarak gücünün sınırına ulaşmasına örnek olarak gösterilen konçerto, onun bu yönlerini

lirik ve pastoral çizgide yansır. Konserde dinleyicilerin de beğendiği eser, klasik biçimde üç bölümlü (çabuk-ağır-çabuk) olmasına karşın, klasik konçerto tarihinde – Mozart’ın KV291 Konçertosu’ndan sonra – solo çalgının temayı ilk kez kendi başına duyurmasına örnektir. Beethoven, Arşidük Rudolph’a ithaf yazısında “Haşmetmaab, sanırım benim yalnızca soğuk ve hesaplı eserler yazdığımı inanmaz” der. Gerçekten de Beethoven’ın beş piyano konçertosu arasında en ince ve tutkusuz olan bu 4. Konçerto’dur.

Konçertonun en uzun bölümü olan, sonat formundaki, 4/4’lük ölçüde, ılımlı (Allegro moderato) tempodaki 1. bölüm, piyanonun tek başına, zarif ve hülyalı ana temayı duyurmasıyla başlar. Bu tema, hemen romantik bir ortam oluşturur. Yaylı çalgılar çok hafif (pianissimo) biçimde temayı tekrarlar ve orkestra bu temayı bir örgü gibi geliştirir; çok daha sonra da Re Majör tondaki ritmik yeni bir temayı bir koral havasında sunar. Önce yaylı çalgılarda sunulan bu tema, piyanonun sinirli kontrpuanı eşliğinde fagot tarafından duyurulur. Bu arada da Mi minör tonda bir yan temayla yan tema kemanlarda yansır. Piyanoyla orkestra arasındaki bu yoğun

diyalog hep sürer. Temanın yaylı ya da üflemeli çalgılarda duyurulmasından sonra piyano parlak figürlerle bunu işler. Temayı piyano duyurunca da diğer gruplar – saygıyla – arka planda kalır ve solo çalgının şarkısını renkli biçimde sararlar. Güzel lirik yan temalar da bu duygulu ortamı daha hülyalı ve enerjik yöne çeker. Beethoven bu bölüm için, genellikle sonuncusu kullanılan iki kadans yazmıştır.

2. bölüm, 2/4’lük ölçüde, ılımlı ama hareketlice (Andante con moto) tempoda başlar. Orkestranın pes, buruk, sertçe ve unison (teksesli) anlatımında karşın piyanonun zarif, içli ve dokunaklı ezgisi kudretle yakınışı birleştirir gibidir. Şiirsel unsurların egemen olduğu bu bölümün, bir program müziği havası olduğunu, sevgilisi Euridice’yi yeraltındaki karanlık güçlere (Tanrılara) kaptıran Orfeus’u piyanonun, tanrıları da orkestranın simgelediğini ileri sürenlerin başında Franz Liszt gelir. Gerçekten de orkestranın sert “Hayır” yanıtı duyulduktan sonra, piyano yumuşak ve ilginç trillerle çok hafif (ppp) sesle iç çekermiş gibi, Orfeus’un acı içindeki motifini – yalvarışını – sergiler.

3. bölüm, yine 2/4’lük ölçüde ve Sol Majör tonda, canlı (Vivace) tempoda bir Rondo’dur. Burada sunulan iki tema, birbiriyle yakın ilişkili olarak –bir önceki bölümün tersine – mutluluk ve güven içinde ancak zaman zaman coşkuyla yükselen lirik bir anlatım içindedir. Gerçek anlamda bir rondo için, üçüncü bir temanın belirlenmesinin eksikliği pek hissedilmez. İlk tema orkestra tarafından adeta sabırsızlıkla sergilenir. Re Majör tonda ve pastoral havadaki ikinci temayı ise piyano duyurur. Gelişim çoğunlukla ikinci tema üzerine kuruludur; ancak coda’da birinci temanın zafer dolu yükselişi duyulur. Güçlü senkoplarla vurgulanan, sevimli karşıtlıklarla gelişen bu

rondoda biraz da çigan etkisi sezilir. Beethoven'ın diğer konçertolarında genellikle onun kadanslarının kullanılmasına karşın, bu konçerto için Moscheles, Clara Schumann, Rubinstein, Reinecke, Bülow, Saint Saens, Busoni ve d'Albert gibi birçok piyanist-besteci kadans yazmıştır. Çoğu kez bunlardan sonuncusu yaygınlık kazanmıştır.

(Süre 14').

Arrau Bernstein Beethoven Piano Concerto No. 4
<http://www.youtube.com/watch?v=rvdEjg-EDTk>

Leonard Bernstein Dingert Beethoven - Klavierkonzert G Dur Opus 58 [1] -
Claudio Arrau
<http://www.youtube.com/watch?v=X611leyMmcl>

Beethoven-Piano Concerto No. 4 in G Major Op. 58 (Complete)
<http://www.youtube.com/watch?v=-HNRZvLnfUs>

Beethoven - Piano Concerto No. 4 - Bernstein / Zimmerman (1)
<http://www.youtube.com/watch?v=iNc0kIXy4Q>

Beethoven - Piano Concerto No. 4 - Bernstein / Zimmerman (2-3)
<http://www.youtube.com/watch?v=ro7HZtCUs-w>

